

Lista tematów na ustną część egzaminu maturalnego z języka polskiego
ROK SZKOLNY 2016/2017 (stara matura)

LITERATURA

1. Omów rolę rekwizytów w twórczości wybranego dramaturga z dowolnej epoki.
2. Przedstaw i omów funkcje motywu ślepcy w literaturze (wykorzystaj utwory z dwóch – trzech epok literackich).
3. Literackie obrazy powrotu syna marnotrawnego. Omów funkcje tego motywu na przykładzie wybranych dzieł literackich (co najmniej dwóch) oraz przypowieści biblijnej „O synu marnotrawnym”.
4. Utwory maski (płaszcz historyczny) i ich funkcja w literaturze różnych epok. Przedstaw temat, interpretując wybrane utwory.
5. Tradycja psalmiczna i jej realizacja w literaturze polskiej. Odwołaj się do dowolnie wybranych przykładów z różnych epok literackich (co najmniej dwóch).
6. Mity „poetów przeklętych”. Dokonaj porównania na podstawie analizy dzieł różnych autorów.
7. Różne kreacje narratora i ukształtowanie narracji w epice – analiza wybranych utworów (np. „Lalka” B. Prusa, „Potop” H. Sienkiewicza, „Granica” Z. Nałkowskiej, „Jądro ciemności” J. Conrada).
8. Heroizacja i deheroizacja bohatera w literaturze polskiej. Omów zagadnienie w oparciu o dowolnie wybrane dzieła literackie. Określ funkcję zastosowanego zabiegu.
9. Drzewo - świadek, uczestnik życia postaci literackich. Omów na dowolnie wybranych przykładach z utworów literackich różnych epok.
10. Bohaterowie literaccy jako autorzy pamiętników, dzienników, listów.
Analizując teksty, scharakteryzuj i porównaj wybrane kreacje literackie.
11. Fascynacja obrzędami ludowymi w literaturze polskiej. Omów to zjawisko, odwołując się do wybranych przykładów z epoki romantyzmu.
12. Mity i legendy jako tworzywo literatury fantasy. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z literatury współczesnej.
13. Tematyka historyczna jako tworzywo literatury polskiej. Omów zagadnienie w oparciu o wybrane utwory z jednej epoki.
14. Paraboliczny charakter baśni. Omów zagadnienie, argumentując swą wypowiedź wybranymi przykładami tekstów kultury.
15. Człowiek walczący ze złem – ukaż problem, charakteryzując wybrane postacie literackie z utworów o tematyce związanej z II wojną światową.
16. Literatura faktu. Zanalizuj i zinterpretuj zjawisko kulturowe XX wieku na wybranych przykładach.
17. Bohater z książką w ręce, czyli o znaczeniu lektur w świecie postaci literackich. Porównaj, analizując wybrane przykłady z literatury polskiej i obcej.
18. Science fiction a fantasy, zaprezentuj podobieństwa i różnice w kreacji świata przedstawionego obu odmian gatunkowych.
19. Literackie portrety matek. Omów na przykładach utworów z różnych epok.
20. Dramat polskiego emigranta w literaturze romantycznej i współczesnej, ukaż problem, charakteryzując wybrane postacie.
21. Motywy mitologiczne i ich funkcjonowanie w literaturze XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
22. Bohater tragiczny w literaturze antycznej, romantycznej i współczesnej. Przedstaw i porównaj.
23. Czasopisma literackie w epokach dawnych i współczesnych - porównaj i oceń ich użyteczność.

24. „Z kogo się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie!...” Zanalizuj funkcję komizmu i satyry na przykładzie wybranych utworów.
25. Bóg w liryce Jana Kochanowskiego, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego i Franciszka Karpińskiego. Porównaj sposoby mówienia o Bogu, odwołując się do wybranych utworów.
26. Nastroje końca XIX wieku. Przedstaw różnych bohaterów literackich okresu Młodej Polski.
27. Harcerz w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z dwóch epok.
28. Obraz anioła w literaturze polskiej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok.
29. Rozrachunek z wadami narodowymi. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok literackich.
30. Rzeczywistość państwa totalitarnego a prawa i potrzeby człowieka. Omawiając temat, odwołaj się do tekstów polskich i obcych.
31. Różne oblicza nietolerancji. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.
32. Literackie obrazy motywu winy i kary. Omów zagadnienie, odwołując się do 4-5 utworów literackich.
33. Motyw przemiany bohatera w wybranych utworach literackich. Zaprezentuj przyczyny i skutki owej metamorfozy, nawiązując do 3-4 wybranych utworów.
34. Przemiana wewnętrzna jako czynnik charakteryzujący bohatera literackiego.
35. Omów motyw nieśmiertelności poety i poezji w literaturze. Przedstaw zagadnienie na przykładzie wybranych utworów literackich od starożytności do romantyzmu.
36. Motyw pogrzebu w literaturze polskiej i obcej. Omów na wybranych przykładach.
37. Od herosa do pantoflarza –różnorodne portrety mężczyzn w literaturze. Przedstaw temat na podstawie analizy wybranych utworów.
38. Etos rycerski i jego pobrzmienie w wybranych utworach literackich. Zaprezentuj sposoby ujęcia tego motywu w tekstach należących do trzech różnych epok literackich.
39. Obrzędy ludowe w literaturze polskiej. Omów sposoby ich przedstawienia i funkcję w wybranych utworach.
40. Zaprezentuj bohaterów tragicznych trzech wybranych epok literackich, ustosunkowując się do przyczyn ich tragizmu.
41. Poetyckie obrazy motywów cierpienia i przemijania. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów epoki renesansu i baroku.
42. Obraz zaświatów w literaturze. Przedstaw i zinterpretuj na przykładach utworów z różnych epok.
43. Topos pielgrzymy w polskiej literaturze romantycznej. Omów różne ujęcia tego motywu w utworach dwóch polskich poetów romantycznych.
44. Biblia jako źródło inspiracji artystycznych. Omów funkcje motywów biblijnych w utworach trzech różnych epok literackich.
45. Motywy antyczne i ich funkcje w twórczości Zbigniewa Herberta. Omów zagadnienie odwołując się do 4-5 wybranych utworów poety.
46. Motywy franciszkańskie w poezji polskiej. Omów sposoby ich przedstawienia i funkcję w wybranych utworach Leopolda Staffa, Jana Kasprowicza i Jana Twardowskiego.
47. Kwiaty w literaturze. Zinterpretuj sposoby wykorzystania tego motywu na wybranych przykładach.

48. Praca i jej miejsce w pozytywistycznym systemie wartości. Zanalizuj problem, odwołując się do wybranych dzieł pozytywizmu polskiego.
49. Do jakich refleksji na temat władzy i władców skłaniają Cię utwory literackie zawierające ten motyw. W swej wypowiedzi odwołaj się do 4-5 wybranych utworów różnych epok.
50. Motyw wędrówki w literaturze wybranych epok. Zaprezentuj różne sposoby ujęcia tego motywu i ich funkcje w wybranych utworach.
51. Groteska jako metoda kreowania rzeczywistości. Przedstaw jej cechy, odwołując się do wybranych utworów literackich z literatury XX wieku.
52. Spojrzenie dziecka na świat dorosłych. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych utworów literackich.
53. Światy nieludzkie w prozie XXw. Omów temat na podstawie wybranych utworów literackich.
54. Groza i tajemniczość –od E.A.Poe po S.Kinga. Przedstaw temat, odwołując się do analizy wybranych utworów.
55. Świat XX-wiecznej polskiej bohemy na podstawie utworów Marii Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej i Magdaleny Samozwaniec .Przedstaw zagadnienie, odwołując się do analizy wybranych dzieł.
56. Obraz społeczeństwa w prozie W.Goldinga i G. Orwella. Omów zagadnienie na podstawie wybranych dzieł.
57. Różne sposoby wykorzystania motywu powstań narodowych w literaturze pozytywizmu. Przedstaw je na wybranych przykładach.
58. Historia jako czynnik determinujący ludzki los. Omów problem, odwołując się do wybranych powieści XIX i XX wieku.
59. Sposoby kreowania bohaterów w powieści realistycznej XIX wieku. Omów je na wybranych przykładach.
60. Ewolucja postaw patriotycznych ukazanych w literaturze polskiej XIX wieku. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
61. Etos miłości romantycznej w literaturze romantyzmu i dziełach literackich późniejszych epok. Omów problem na wybranych przykładach.
62. Literackie przetworzenia mitu o Prometeuszu. Omów je na wybranych przykładach.
63. Motyw snu i jego funkcje w utworze literackim. Przedstaw problem na wybranych przykładach z literatury XIX i XX wieku.
64. Społeczeństwo doby wiktoriańskiej ukazane w dziełach J.Austen i V.Woolf. Omów na wybranych przykładach literackich.
65. Tyrania – zło czy konieczność? Omów zagadnienie na podstawie powieści pt. „Bóg Imperator Diuny” F.Herberta i innych utworów literackich.
66. Bunt i pokora jako sposoby zachowań człowieka wobec Boga. Porównaj i przedstaw je na przykładzie wybranych utworów literackich.
67. Wizerunek kobiety w utworach dwóch sąsiadujących ze sobą epok. Przedstaw sposoby ich kreowania w wybranych utworach literackich.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Ruiny, groby, opustoszałe zamki. Omów znaczenie motywu przemijania w literaturze i sztuce XIX wieku (w oparciu o dowolnie wybrane teksty kultury).
2. Sceny z życia świętych w literaturze i malarstwie. Omów i porównaj wybrane teksty kultury polskiej i europejskiej.

3. Cechy realistycznego postrzegania świata. Określ je, odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich z II połowy XIX wieku.
4. Symbolika stroju. Omów, analizując wybrane dzieła literackie i inne (malarskie, rzeźbiarskie, filmowe).
5. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje literatury polskiej. Omów problem na wybranej adaptacji.
6. Konszachty z nieczystymi siłami. Przedstaw najciekawsze realizacje tego tematu w wybranych tekstach kultury.
7. Uniwersalizm dzieł (literatury i sztuki) epoki starożytnej i ich wpływ na dzisiejszą kulturę. Omów na wybranych przykładach.
8. Rola (lub sposób kreowania) femme fatale w literaturze i sztuce modernizmu. Przedstaw zagadnienie w oparciu o wybrane dzieła polskie i obce.
9. Współczesne wersje motywu Madonny w literaturze i sztuce współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
10. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
11. Przedstawienia dawnej Warszawy w literaturze i malarstwie. Zaprezentuj temat, odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich.
12. Literackie i malarskie kreacje przyrody w XIX wieku i ich funkcje. Dokonaj analizy porównawczej.
13. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów i zinterpretuj zjawisko na wybranych przykładach.
14. Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie (na wybranych przykładach).
15. Asceza jako motyw w literaturze i malarstwie. Przedstaw zagadnienie w oparciu o dowolnie wybrane dzieła.
16. Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie (np. H. Sienkiewicz i J. Matejko). Analiza porównawcza dzieł.
17. Przywołując wybrane przykłady, rozważ rolę inspiracji biblijnych we współczesnej literaturze i w filmie.
18. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze XX wieku i filmie. Omów na wybranych przykładach.
19. Motyw powstania styczniowego w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
20. Impresjonizm w poezji i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
21. Polskie obrzędy ludowe jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych przykładach literatury i sztuki.
22. Problemy filmowej adaptacji. Porównaj film z jego literackim pierwowzorem; oceń adaptację.
23. Literackie i filmowe wizje przyszłości. Omów na wybranych przykładach.
24. Katastroficzne wizje końca świata w literaturze i sztuce XX i XXI wieku. Omów zagadnienie, analizując wybrane teksty kultury.
25. Obraz getta warszawskiego w polskiej literaturze i filmie. Analizując wybrane przykłady, porównaj sposoby ukazania zagłady oraz moralną i poznawczą wartość utworów.
26. Sposób kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce polskiej XIX wieku. Omów temat na wybranych przykładach.
27. Rycerz w kulturze europejskiej. Przedstaw sposoby funkcjonowania tego motywu w wybranych tekstach kultury.

28. Motyw Stabat Mater Dolorosa w literaturze, malarstwie, rzeźbie. Przedstaw i omów zagadnienie, analizując dowolnie wybrane przykłady z różnych epok.
29. Współczesne odczytania dramatów Wiliama Szekspira. Omów temat, odwołując się do adaptacji (filmowych, telewizyjnych, teatralnych lub innych) wybranych dramatów.
30. Funkcje odwołań do literatury w poezji śpiewanej. Omów temat, odwołując się do dowolnych utworów wybranego pieśniarza.
31. Portrety kobiet. Przedstaw sposoby funkcjonowania tego motywu w wybranych dziełach literackich i malarskich.
32. Funkcje mitologicznych i biblijnych odwołań w literaturze i malarstwie. Omów temat, odwołując się do wybranych dzieł sztuki.
33. Alegoria jako środek artystycznego wyrazu. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z literatury i malarstwa.
34. Autoportret w literaturze i sztukach plastycznych. Omów sposoby kreacji „ja” artysty, analizując wybrane teksty literackie i kultury. Uwzględnij kontekst historyczny i biograficzny (np. Kochanowski, Pasek, Słowacki, Gombrowicz, Wyspiański, Konwicki, Dürer, Rembrandt, van Gogh, Witkacy i inni).
35. Motyw smoka w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów na wybranych przykładach.
36. Scenariusz filmowy jako gatunek paraliteracki (historia, specyfika formy). Omów, analizując wybrane przykłady scenariuszy.
37. Omów obecność kiczu w literaturze i sztuce w oparciu o twórczość jednego pisarza (np. M. Białoszewskiego) i co najmniej dwa dowolnie wybrane teksty kultury.
38. Różne sposoby ukazywania piękna ludzkiego ciała. Omów zagadnienie, odwołując się do literatury i sztuki współczesnej.
39. Mity greckie jako źródło inspiracji artystów epoki renesansu. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach literackich i plastycznych.
40. Obrazy powstania listopadowego w literaturze i malarstwie. Porównaj je, odwołując się do wybranych przykładów.
41. Pejzaż romantyczny w literaturze i malarstwie. Porównaj sposoby jego przedstawienia, odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich.
42. Sceny batalistyczne w literaturze i malarstwie. Porównaj sposób ich przedstawienia w wybranych tekstach literackich i malarskich.
43. Pejzaż górski w liryce młodopolskiej a wybrane krajobrazy gór w malarstwie lub fotografii. Porównaj sposób przedstawienia tego motywu, przywołując wybrane dzieła literackie i plastyczne.
44. Motyw Apokalipsy. Przedstaw jego zastosowanie na wybranych przykładach z literatury i sztuk plastycznych.
45. Zwierzęta w sztuce. Odwołując się do wybranych dzieł, przedstaw sposób ich funkcjonowania i rolę, jakie pełnią.
46. Diabeł w literaturze. Odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich, przedstaw różne sposoby istnienia tego motywu.
47. Porównaj wybrany dramat z jego sceniczną realizacją, oceniając koncepcję reżysera.
48. Motyw wiosny. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do literatury i malarstwa.
49. Na przykładzie wybranych tekstów kultury przedstaw i porównaj postawy człowieka wobec żywiołów natury.
50. Dawniejsze a współczesne wzorce rodziny. Porównaj je, analizując wybrane przykłady z literatury i filmu.
51. Analizując wybrane przykłady z literatury i filmu, określ ich wpływ na kształtowanie postawy życiowej Twojego pokolenia.

52. Różne kreacje mężczyzn w literaturze i filmie. Przedstaw je, odwołując się do wybranych przykładów.
53. Komiks – „papka” dla umysłu czy jeden z najpopularniejszych sposobów przekazu fabularnego? Omów temat na wybranych przykładach.
54. Artystyczne ujęcie macierzyństwa. Przedstaw je w oparciu o analizę wybranych dzieł literackich i plastycznych XX wieku.
55. Różne sposoby wykorzystania motywu tańca. Omów problem, odwołując się do przykładów z literatury i sztuki XIX i XX wieku.
56. „Dziki dziecko”, czyli odcięty od cywilizacji. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady z literatury i filmu.
57. Kicz i dzieło sztuki. Omów istotę dzieła sztuki i cechy kiczu na przykładzie analizy wybranych utworów literackich i malarskich.
58. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie młodopolskim. Omów jego funkcje, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
59. Brzydota jako środek artystycznego wyrazu. Omów jej istotę i funkcje, odwołując się do wybranych utworów literackich i dzieł plastycznych baroku.
60. Obraz wampira w literaturze i filmie. Omów różnice i podobieństwa w jego kreowaniu.
61. Postać wilka w literaturze i filmie. Dokonaj analizy porównawczej na wybranych przykładach.

JĘZYK

1. Język Internetu w różnych odsłonach: nicki, audikony, gramatyka. Omów na wybranych przykładach.
2. Stylizacja w literaturze. Przedstaw sposoby stylizowania, analizując wybrane utwory pozytywistyczne i młodopolskie.
3. Językowe środki kształtowania wypowiedzi w literaturze współczesnej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach
4. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
5. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
6. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na przykładzie literatury współczesnej.
7. Neologizmy i ich funkcja w poezji B. Leśmiana (lub innego poety) na wybranych przykładach.
8. Twórcze wykorzystanie języka mówionego w literaturze współczesnej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
9. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
10. O sztuce przemawiania. Omów zagadnienie na przykładach tekstów literackich renesansu, baroku i oświecenia.
11. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego (na konkretnych przykładach).
12. Zabawa słowem. Omów rolę języka w poezji lingwistycznej, wykorzystując wybrane utwory Mirona Białoszewskiego lub Stanisława Barańczaka.
13. Staropolska frazeologia żywa do dziś. Omów na wybranych przykładach.

14. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
15. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
16. Dokonując analizy języka różnych reklam, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
17. Zanalizuj i oceń najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni i restauracji w Twojej miejscowości. Wyjaśnij, jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nich odzwierciedlenie.
18. Wskaż obecność tabu językowego i omów jego funkcje w literaturze romantycznej i współczesnej.
19. Rola różnych funkcji języka (np. informatywnej, ekspresywnej, impresywnej, poetyckiej, fatycznej, magicznej, stanowiącej) w wybranych dziełach literackich. Omawiając problem, wykorzystaj utwory z dwóch epok literackich.
20. Analiza językowa i kulturowa przysłów polskich (na przykładzie przysłów o określonej tematyce).
21. Językowe środki perswazji w reklamie. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach prasowych tekstów reklamowych.
22. Językowe środki perswazji w reklamie radiowej i telewizyjnej. Zaprezentuj ich zróżnicowanie na wybranych przykładach.
23. Dokonaj analizy wybranych tekstów o charakterze propagandowym i przedstaw najważniejsze cechy ich języka.
24. Funkcje języka. Omów zagadnienie na przykładach tekstów współczesnej prasy sportowej.
25. Eksperymenty językowe w poezji polskiej XX wieku. Przedstaw je, analizując wybrane przykłady.
26. Nazewnictwo ulic w Twoim mieście jako zjawisko językowe i historyczne. Realizując temat, wykorzystaj wiedzę z zakresu onomastyki.
27. Nazwy miejscowe Ziemi Lubuskiej jako dowód słowiańskich korzeni (analiza budowy i znaczenia nazw).
28. Język groteski jako wyzwanie wobec tradycji. Zanalizuj i porównaj język wybranych utworów Witkacego i Gombrowicza, zwracając uwagę na zjawisko gry z konwencjami językowymi i literackimi.
29. Dokonaj analizy i przedstaw najważniejsze cechy języka nagłówków prasowych w oparciu o współczesne przykłady.
30. Wskaż cechy języka współczesnych przemówień sejmowych. Porównaj je z „Kazaniami sejmowymi” P. Skargi.
31. Tak mówią znani Polacy. Charakterystyka języka dwóch / trzech przedstawicieli świata polityki, kultury, sportu, na podstawie analizy zgromadzonego materiału (teksty prasowe, nagrania).
32. Stylistyka poezji dworskiej polskiego baroku. Scharakteryzuj ją, analizując wybrane utwory.
33. Wskaż i omów cechy stylu i języka wybranego poety lub prozaika.
34. Język ezopowy w polskim kabarecie. Omów zagadnienie, analizując celowo wybrane teksty kabaretowe.
35. Przeanalizuj najbardziej typowe błędy językowe w czasopiśmie, po które najczęściej sięgasz i sklasyfikuj je.